# ОБОБЩЕН ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА КАЧЕСТВОТО НА ВОДАТА ЗА ПИТЕЙНО–БИТОВИ ЦЕЛИ В МОНИТОРИРАНАТА ОТ РЗИ АДМИНИСТРАТИВНА ОБЛАСТ

Област Пазарджик включва 12 общини с 9 ВиК-дружества, обслужващи водоснабдителните обекти, осигуряващи централното водоснабдяване на населените места.

Всички селища в област Пазарджик са централно водоснабдени от повърхностни и подземни водоизточници.

В област Пазарджик централното водоснабдяване е разпределено в 79 водоснабдителни зони. За целта се ползват - 186 бр. централни водоизточника. Шест ВиК-дружества в региона експлоатират 18 броя повърхностни водоизточници, използвани за питейно-битово водоснабдяване в общините Белово, Велинград, Ракитово, Батак, Стрелча и Панагюрище. По-голямата част от водоизточниците водоснабдяват населени места до 5 000 жители.

За ведомствено водоснабдяване се ползват 16 водоизточника, от които един не попада под контрола на РЗИ Пазарджик по причини, че е към Министерство на правосъдието.

Минералните водоизточници са 35.

Питейната вода в по-голямата част от водоснабдителните зони в област Пазарджик се осигурява от каптажи, разположени в горски фонд и от речни водохващания. Това са водоснабдителните зони с населени места в общини Батак, Брацигово, Ракитово, Пещера, отчасти община Стрелча и община Велинград. Водоснабдителните зони в община Пазарджик, Лесичово и Септември, които са 32 бр. и се обслужват от "ВиКУ" ЕООД Пазарджик, в по-голямата си част са разположени в низината.

За пречистване на водите от повърхностни водоизточници се ползват 5 броя пречиствателни станции, от които в пречиствателната станция в гр. Велинград се работи най-добре.

**1. Анализ на данните от проведения от РЗИ и ВиК мониторинг на качеството на питейната вода по зони на водоснабдяване с включена динамика за предишни години.**

Резултатите от извършените анализи през годините по показатели електропроводимост, хлориди, нитрати, нитрити, амоняк, сулфати показват ниски стойности спрямо нормативните изисквания.

В съответствие с дадените ни указания от МЗ за планиране на дейността ни през годините относно извършването на периодичния мониторинг /Гр. Б/ на водата от централните водоизточници в област Пазарджик в РЗИ-Пловдив се извършват допълнително анализи по химични показатели, които са извън обхвата на лабораторията в РЗИ-Пазарджик – съдържание на тежки метали, органични показатели /трихалометани, бензпирен, 1,2

дихлоретан, три-, тетрахлоретен, бензен и ПАВ/ и пестициди. Резултатите от извършените анализи от страна на РЗИ и ВиК-дружествата през последните години по цитираните показатели са в рамките на допустимите норми, като по-голямата част от тях са дори под границата на откриване.

Анализът на данните от провеждания мониторинг на питейната вода през последните години показва трайно несъответствие по показател нитрати на 3 водоснабдителни зони в област Пазарджик.

**Нитрати – водоснабдителна зона Стрелча**

От страна на РЗИ - Пазарджик през 2020 г. са извършени анализи на водата от всички водоснабдителни зони. От получените резултати се установиха следните отклонения по показател - нитрати:

- Водоснабдителна зона "Смилец" – през 2019 г. - 99.4 мг/л, 88.6 мг/л; През 2020 г. – 96,0; 96,8; 100 мг/л.

**Нитрати - водоснабдителна зона с. Черногорово - Крали Марко**

През есента на 2018 г. е включен нов, 100м дълбок ТК № 4 тръбен кладенец за с.Черногорово, разположен на територията на основната ПС, като експлоатационния му дебит е до 15 л/с и през по-голямата част от годината замества изцяло съществуващите 2 броя ТК със завишено съдържание на нитрати във водата им. Старите водоизточници остават като резервно захранване и за добавяне на недостигащи водни количества при моментна максимална консумация през летните месеци.

Независимо от това, през 2019 г. измерената стойност по показател нитрати отново е наднормена - 69.2 мг/л в с. Крали Марко и през 2020 г. – 66,6 мг/л. за с. Черногорово.

**Сулфати, калций, обща твърдост – водоснабдителна зона Ивайло.**

През 2018-2019 г. се изградиха 2 броя нови, по-плитки ТК на ПС „Ивайло" и през 2021г. предстои последователното им пускане в експлоатация и спиране работата на съществуващия ТК № 3, с което значително ще бъдат намалени стойностите на сулфати, калций и обща твърдост на смесената вода на изхода на ПС. Във водоснабдителна зона - с. Ивайло (голяма зона) са установени повишени стойностите по показателите сулфати – през 2019 г. - 282 - 320 мг/л , през 2020 г. – 296 мг/л. и калций – през 2019 г. - 149 - 160 мг/л., през 2020 г. – 150 мг/л.

По показател нитрати през 2016 г. – 2020 г. се наблюдава известно понижение на стойностите на нитрати, дължащо се основно на изградената канализация в с. Ивайло по програма „ИСПА".

През 2020 г. стойностите по показател нитрати са в рамките на допустимите норми по наредба № 9 за качеството на питейните води.

**Микробиологични показатели**

Във водоснабдителните зони, захранвани от повърхностни водоизточници в община Белово, община Стрелча и община Батак през годините се констатират инцидентни отклонения по микробиологични показатели. Отклоненията се констатират предимно при проливни дъждове и обилно снеготопене.

**2. Има ли зони с неизпълнен мониторинг? Коя организация не е изпълнила мониторинга и поради какви причини. По кои показатели мониторинга не е изпълнен.**

Няма зони с неизпълнен мониторинг за 2020 г.

**3. В зоните с установени отклонения в качеството на питейната вода по микробиологични показатели и/или химични показатели с трайни несъответствия, какви мерки са предприети и какви мерки са планирани да бъдат изпълнени и от кого за подобряване качеството на питейната вода.**

**Нитрати – водоснабдителна зона Стрелча**

Водоснабдителното дружество се стреми да не доставя на потребителите вода от каптажите с показател нитрати над нормата, но възможностите в това отношение са ограничени през летните месеци, когато от една страна намалява дебита на каптажите, а от друга, питейната вода масово се ползва за поливане.

Поради намаляването на жителите в тези населени места, общината не очаква финансиране на проекти за изграждане на канализационна система, както и за подмяна на амортизираната водоснабдителна мрежа.

**Нитрати - водоснабдителна зона с. Черногорово - Крали Марко**

През есента на 2018 г. е включен нов, 100м дълбок ТК № 4 тръбен кладенец за с.Черногорово, разположен на територията на основната ПС, като експлоатационния му дебит е до 15 л/с и през по-голямата част от годината замества изцяло съществуващите 2 броя ТК със завишено съдържание на нитрати във водата им. Старите водоизточници остават като резервно захранване и за добавяне на недостигащи водни количества при моментна максимална консумация през летните месеци.

Независимо от това, през 2020 г. измерената стойност по показател нитрати отново е наднормена - 66.6 мг/л в с. Черногорово.

**Сулфати, калций, обща твърдост – водоснабдителна зона Ивайло**

През 2018-2019 г. се изградиха 2 броя нови, по-плитки ТК на ПС „Ивайло" и през 2021г. предстои последователното им пускане в експлоатация и спиране работата на съществуващия ТК № 3, с което значително ще бъдат намалени стойностите на сулфати, калций и обща твърдост на смесената вода на изхода на ПС.

По показател нитрати през 2016 г. – 2020 г. се наблюдава известно понижение на стойностите на нитрати, дължащо се основно на изградената канализация в с. Ивайло по програма „ИСПА".

През 2020 г. стойностите по показателите сулфати и калций са както следва: 296 мг/л. и 150 мг/л. Нитратите са в рамките на допустимите норми по наредба № 9 за качеството на питейните води.

**Микробиологични показатели**

Във водоснабдителните зони, захранвани от повърхностни водоизточници в община Стрелча, община Белово и община Батак през годините се констатират непостоянни отклонения по микробиологични показатели. Отклоненията се констатират предимно при проливни дъждове и обилно снеготопене. В тези случаи се извършва почистване на съоръженията и дезинфекция, като за предприетите действия се уведомява засегнатото населението.

В резултат на извършени лабораторни анализи по мониторинг през 2020 г. и установени отклонения по микробиологични показатели от страна на РЗИ-Пазарджик са издадени предписания до управителите на съответните ВиК дружества за предприемане на необходимите мерки за привеждане качеството на водата в съответствие с нормативните изисквания. След извършване на дезинфекция на водопроводната мрежа са извършени повторни анализи на питейната вода по микробиологичини показатели. Резултатите от извършените анализи са стандартни.

**4. Информация от ВиК и общините и други за извършеното по мерки, предписани в предишни периоди за подобряване качеството на питейните води.**

**Община Пещера**

Отклонение в качеството на питейната вода е установено в с. Капитан Димитриево. Водата, която захранва водоснабдителната зона се подава от каптаж "Осман Аговица" и е с повишено съдържание на нитрати – 50,0; 66,4 мг/л. С цел подобряване на качеството на питейната вода дружеството е предприело действия за изграждане на нов сондаж в с. Капитан Димитриево. Направени са анализи на водата по Наредба № 1 /подземни, сурови води/ които показват, че водата е годна за питейни цели по

първоначална оценка. Средният дебит на водата е 1 л/с. Следва издаване на разрешително за водоползване от БД – ИБР гр. Пловдив, с последваща процедура по изграждане на СОЗ.

"ВКС" ЕООД, гр.Пещера се опитва да наложи ограничения на селскостопанските производители за използване на торове и препарати за растителна защита във вододайната зона на водоизточника с цел намаляване на нитратите във водата. Към настоящия момент питейна вода за с. Капитан Димитриево се подава и от тръбни кладенци – „група Мокрище", поради което констатираните стойности по показател нитрати са в рамките на допустимата стойност.

**Община Стрелча**

"ВиК-С" ЕООД, гр. Стрелча работи без утвърден бизнес план и инвестиционна програма. Дружеството е декапитализирано, работи на загуба и в тези условия не може да генерира ресурс за осъществяване на необходимите инвестиции.

От страна на РЗИ е издадено предписание за подмяна покритието на бързите филтри на ПСПВ гр. Стрелча. Същото може да бъде изпълнено след одобряването на бизнес план с инвестиционна програма, включваща реконструкция на ПСПВ.

Наложително е да се ремонтира водохващането на р. Меде дере, единствен водоизточник, захранващ с вода за питейно-битови нужди град Стрелча, както и да се подмени магистралния водопровод към ПСПВ - гр. Стрелча. Също така е необходимо да се въведат в експлоатация бавните филтри /утаители/ на пречиствателната станция за подобряване органолептичните качества на питейната вода. В противен случай градът ще изпада в бедствена ситуация при всеки продължителен, наднормен валеж.

**Община Пазарджик**

През есента на 2018 г. е включен нов, 100м дълбок ТК № 4 за с. Черногорово, разположен на територията на основната ПС, като експлоатационния му дебит е до 15 л/с и през по-голямата част от годината  замества изцяло съществуващите 2 броя ТК със завишено съдържание на нитрати във водата им. Старите водоизточници остават като резервно захранване и за добавяне на недостигащи водни количества при моментна максимална консумация през летните месеци.

През 2018 г. се изградиха 2 броя нови, по-плитки ТК на ПС „Ивайло" и през 2021г. предстои последователното им пускане в експлоатация и спиране работата на съществуващия ТК № 3, с което значително ще бъдат намалени стойностите на сулфати, калций и обща твърдост и смесената вода на изхода на ПС да не надвишава пределната норма по тези показатели.

През 2019 г. не се осъществиха и са планирани за 2021 г. реконструкции на част от каптажите и трасетата от тях до гравитачните водоеми за всяко от селата на територията на общини Пазарджик, Септември и Лесичово.

**Община Панагюрище**

Основен проблем продължава да бъде осигуряването на достатъчно количество питейна вода, амортизацията на магистралния водопровод, захранващ част от гр.Панагюрище, с. Бъта, с. Баня, с. Левски, с.Елшица и с. Попинци от група сондажни кладенци при с. Злокучене. Честите аварии са причина за режимното водоподаване. В тази връзка през зимния период приоритетно се ползват повърхностните водоизточници за захранване на зоните в гр. Панагюрище, поради повишения им дебит и намаляване на енергийните разходи от помпажното изпомпване при ползване на подземните водоизточници. И през 2020 г. продължава подмяната на части от магистралния водопровод от тръбни кладенци - група Злокучене към община Панагюрище, което значително намалява проблемите при водоснабдяването на района. Подменена е почти една трета от него. Направена е подмяна на част от вътрешен водопровод в селата Елшица /220 м./, Левски /670 м./, Баня /150 м./, и гр. Панагюрище /300 м./. При аварии възстановяването се е извършвало за кратък период от време и не се е налагало използването на резервно водоснабдяване.

Отстраняването на дългогодишните проблеми, свързани с осигуряване на достатъчно количество питейна вода за населените места в община Панагюрище ще бъде изпълнено чрез проекта "Доизграждане на язовир "Луда Яна и ПСПВ", които се финансират от Световната банка и МРРБ. Извършват се строителни дейности - площадка на ПСПВ за пречистване на водата от язовир "Луда Яна" и селище с водоснабдяване и канализация за работниците към строежа на язовира. Строително-монтажните работи се осъществяват през 2020 г. и ще продължат през 2021 г.

**Община Батак**

На територията на община Батак са обособени 4 зони на водоснабдяване.
През последните няколко години най-съществен проблем представлява качеството на питейната вода по органолептични и микробиологични показатели, свързан с липсата на адекватно пречистване на водата от повърхностните водоизточници, честите аварии и ремонтни дейности на стари и амортизирани водопроводни мрежи. Липсата на ПСПВ за водата от повърхностните водоизточници също е проблем, касаещ качеството на водата по органолептични показатели при обилни валежи, снеготопене и извънредни ситуации.

Водоснабдяването на гр. Батак се извършва от открити водоизточници – яз. Голям Беглик, Каменишко и Карлъшко дерета. След проливни дъждове и снеготопене питейната вода е с видимо променени показатели – мътност, вкус, активна реакция. Това изисква изграждането на съоръжения за пречистване на питейната вода чрез методи, които биха довели до промени в качеството на подаваната за населението питейна вода в съответствие с изискванията на Наредба № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели обн. ДВ бр. 30/ 28.03.2001г. Незаконната и агресивна сеч на широколистни гори е един от основните фактори за влошеното качество на водата – свличане на кална вода към водохващането при проливни валежи и снеготопене.

Община Батак на този етап няма изработена програма и не разполага с финансови средства за изграждане на пречиствателни съоръжения.

Извършена е частична подмяна на водопроводната мрежа в гр. Батак.

За зона на водоснабдяване - к. м. "Цигов чарк" до момента община Батак има изготвен проект за подобряване и развитие на инфраструктурата, включително и по отношение на питейни и отпадъчни води в агломерации между 2000 и 10 000 жители на стойност 35 милиона евро, но не е осигурено финансиране. Проблем в случая е, че статутът на терена за обслужване е курортен комплекс, а не населено място с постоянно пребиваващо население целогодишно. Липсата на централна канализация и адекватно централно водоснабдяване на бързо разрастващия се курортен комплекс "Цигов чарк" продължава да представлява съществен хигиенен проблем с епидемиологичен риск. От страна на РЗИ гр. Пазарджик е издадено становище по ПУП за Пречиствателна станция, която ще обслужва част от територията на курортния комплекс.

Вследствие намаляването на абонатите и на приходите от продажби на ВиК услуги, както и на увеличаването на разходите за поддръжка на остарялата водопроводна мрежа се утежнява дела на издръжката на ВиК мрежите и системите. По тези причини вече години наред ВиК дружеството формира отрицателен финансов резултат, което от своя страна все повече затруднява изпълнението на основния им ангажимент, а именно – осигуряване на непрекъснато водоподаване с качество на питейната вода, отговарящо на изискванията на Наредба № 9 на МЗ.

**Община Белово**

Дружеството е отдадено на концесия на частен холдинг в началото на 2019 г.

Провеждат се оздравителни мероприятия около съоръженията и санитарно – охранителните зони. Редовно се извършва промивка и дезинфекция на водопроводната мрежа и съоръженията. Започна монтаж на дозаторни помпи по резервоарите на всички 7 зони. Подменени помпени агрегати за гр. Белово и с. Дъбравите. Предвижда се основен ремонт на утаители и филтри.

Програмата за мониторинг за 2020 г. е изпълнена.

В резултат на положените усилия от страна на новото ръководство на ВиК дружеството се констатира значително подобряване на качеството на подаваната за населението питейна вода. Наложително е изграждането на ПСПВ за населените места с. Момина клисура и с. Сестримо поради включените във водоснабдяването повърхностни водоизточници, които са без алтернатива към настоящия момент.

**Община Велинград**

От началото на 2019 г. към централното водоснабдяване на гр. Велинград е включен водоизточник /повърхностен/ от м. „Водев чарк", което позволява намаляване на количествата вода, идващи от каптажи „Легоринец".

През 2020 г. от ВКТВ Велинград са извършени следните ремонтни дейности:

- Реконструкция и подмяна на водопровод на ул."Н. Вапцаров", двора на СУ „Св. Св. Кирил и Методий" и промишлена зона в гр. Велинград, селата Св. Петка, Юндола и Драгиново. Редовно се осъществява почистване и дезинфекция на водоемите, водопроводната мрежа и пречиствателните съоръжения на ПСПВ. Добавен е кварцов пясък във филтрите на ПСПВ.

**Община Брацигово**

На територията на община Брацигово има шест водоснабдителни зони. Водозахранването на всички зони е от подземни водоизточници.

„Инфрастрой" ЕООД гр. Брацигово е изпълнил мониторинга за 2020 г. Не са установени отклонения в качеството на питейната вода.

За постигане на по ефективно управление на водните ресурси, с цел запазване качеството на водата за питейно-битови нужди, община Брацигово реализира мерки за намаляване загубите на вода, като извършва реконструкция и рехабилитация на водопроводната мрежа.

**Община Ракитово**

Община Ракитово е с три зони на водоснабдяване, които се захранват от 11 подземни и 2 повърхностни водоизточника.

През 2020 г. е извършена цялостна подмяна на водопроводната мрежа на осем улици в гр. Ракитово.

При извършения мониторинг не са констатирани октлонения от нормите. Няма зони с неизпълнен мониторинг.

**5. Информация за извършените контролни проверки от РЗИ /брой и вид/ за изпълнение на предвидените мерки и предприетите от инспекциите необходими действия след приключване на проверките.**

Основен проблем в област Пазарджик продължава да бъде множеството ВиК-дружества с общинска собственост, липса на компетентни кадри и честа смяна на управителите, липса на достатъчно финансиране за поддръжка на мрежите и съоръженията в изправност, обезлюдяването на малките населени места и др.

През 2020 г. служителите от отдел ДЗК, Д ОЗ при РЗИ-Пазарджик извършиха общо 430 проверки, от които 186 проверки на водоизточници за питейно-битово водоснабдяване и 244 проверки на водоснабдителни съоръжения.

Проверени са всички централни водоизточници и водоснабдителни съоръжения в областта, в резултат на което са издадени 16 предписания за осъществяване на оздравителни мероприятия в СОЗ на водоизточници и съоръжения и привеждането им в съответствие със здравните изисквания, 2 предписания за осигуряване на достатъчно количество питейна вода за населено място с обявен режим на водоснабдяване и извършване на учестен мониторинг върху качеството на доставените допълнителни количества питейна вода, 4 предписания за извършване на хиперхлориране във връзка с получени нестандартни микробиологични резултати от проведен мониторинг. Част от предписаните мероприятия са изпълнени, а останалите са в процес на изпълнение.

Многократните срещи с областния управител, кметовете на общини и управителите на съответните ВиК дружества до момента не са довели до желания резултат за обединение на всички ВиК дружества.

**6. Изработени информационни материали за информиране на обществеността и заинтересованите лица (общопрактикуващи лекари и кметове по населени места и други), при установени трайни отклонения в качеството на питейната вода. Потърсено и получено съдействие от водоснабдителните дружества в тези случаи.**

С цел опазването здравето на рисковия контингент в населените места, където се консумира питейна вода с повишено съдържание на нитрати от страна на РЗИ-Пазарджик през 2020 г. бяха издадени предписания до кметовете, управителите на ВиК-дружествата и общопрактикуващите лекари в съответните общини.

Изработени са материали за информиране на обществеността. На работна среща с представители на общината и ВиК дружествата са обсъдени проблемите, предстоящите мерки, които трябва да се предприемат и са раздадени информационни материали за

разпространение сред населението в съответните населени места. До общопрактикуващите лекари на съответните населени места също са изпратени информационни материали за най-уязвимите групи от населението - децата до 1-годишна възраст, бременните жени и хората, претърпели тежки оперативни интервенции на стомашно-чревния тракт. На същите се дават препоръки да използват за пиене бутилирана вода. Потърсено е и е получено съдействие от страна на ВиК дружествата и общините по места по отношение осъществяването на необходимите превантивни действия. Дадоха се допълнителни указания във връзка със спазване на противоепидемичните мерки при въведената извънредна ситуация по повод епидемията от Covid 19, съобразени със заповедите издавани от министъра на здравеопазването.

**7. Заключение за качеството на питейната вода, като цяло в съответната област и предписани конкретни препоръки за изпълнение през следващата календарна година.**

Питейната вода в по-голямата част от водоснабдителните зони в област Пазарджик се осигурява от каптажи, разположени в горски фонд и от речни водохващания. Това са водоснабдителните зони с населени места в общини Батак, Брацигово, Ракитово, Пещера, отчасти община Стрелча и община Велинград. Водоснабдителните зони в община Пазарджик, община Лесичово и община Септември, които са 32 бр. се захранват предимно от сондажи и се обслужват от "ВиК" Пазарджик.

В РЗИ-Пазарджик се извършват част от задължителните анализи в съответствие с изготвените мониторингови програми. За покриване на пълния обем от задължителните анализи съгласно изискванията на Наредба № 9 на МЗ, по план-график в РЗИ-Пловдив се извършват допълнително анализи по химични показатели, които са извън обхвата на акредитирания Орган за контрол в РЗИ-Пазарджик - тежки метали, органични показатели /трихалометани, бензпирен, 1,2 дихлоретан, три-, тетрахлоретен, бензен, ПАВ/ и пестициди, както и всички анализи по радиологични показатели. В резултат на извършените анализи от страна на РЗИ-Пазарджик и ВиК дружествата през последните години не са установени отклонения от нормите по отношение на горецитираните показатели, като получените резултати са дори под границата на откриване.

Заключение:

Питейната вода, доставяна от подземни водоизточници е с добро качество, видно от резултатите от извършения през годината мониторинг, с изключение на водоизточниците, които са с трайни отклонения по показател нитрати, което би се променило с намирането и изграждането на нови водоизточници. Остава нуждата от

основни ремонти на водохващания, водопреносна система, съоръжения, ПСПВ, както и от изграждането на нови.

### 8. Друга допълнителна информация.

**Учредяване на СОЗ около водоизточници и водоснабдителни съоръжения.**

По-голямата част от общинските водоснабдителни дружества не са в състояние да осигурят необходимите финансови средства за извършването на проучване, проектиране и представяне на необходимата документация за учредяване на СОЗ около водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване, съгласно изискванията на Наредба № 3 /ДВ бр.88/ 2000г./. Честата смяна на ръководителите на ВиК дружествата допълнително затруднява изпълнението на тази приоритетна задача.

В град Велинград е започната процедура по учредяване на СОЗ около водоизточник в местност „Водев чарк", захранващ с вода ПСПВ-Велинград.

## Извънредни ситуации

### 1. Обявено бедствено положение в община Пазарджик

Възникнало екологично бедствие във връзка със замърсяване и установени тонове умряла риба по поречието на р. Марица между градовете Пазарджик и Пловдив. Според заключенията от анализите на взетите проби от БАБХ и РИОСВ е видно, че става въпрос за залпово замърсяване с два пестицида: хлорпирифос и аметрин.

РЗИ-Пазарджик взе 5 проби от водите, предназначени за питейно – битови цели от пет пункта при краен потребител, които се изследваха в РЗИ-Пловдив. От анализите се вижда, че водата не е с променени качества и отговаря на стандартите, определени от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно – битови цели.